

Masser af liv
i svensk reservat
SIDE 22-24

M A G A S I N E T

REJSE

**Billed- og kokekunst
på Spaniens solkyst**

Side 10-12

**Nagorno Karabakh:
Et lille land i Kaukasus**

Side 18-20

Fodboldfest i Berlin

Side 26-28

New Zealand

Gletsjerbestigning

Side 4-6

Oplev alt det bedste af Bali 14 dage fra kr. 9.998

Ubuds kunstnermarkeder og smukke risterrasser, Lovinas lava-strande og afslapning på Sanur.

Rejsen inkluderer: Flyrejse med 5* Qatar Airways via Doha til Bali, alle skatter og afgifter på fly, alle transfers fra/til lufthavn/hoteller og mellem hoteller, 4 nætter i Ubud på The Grand Sunti, 3 nætter i Lovina på Aditya Resort og 5 nætter på Respati Beach Resort Sanur samt morgenmad på alle hotellerne.
Afrejse indtil 15/04 fra kr. 11.498. 16/04 - 20/06 fra 9.998
Afrejse 21/06 - 15/09 fra kr. 12.598. 16/09 - 31/10 fra 9.998

19 dages eventyr på Bali og koral-øen Gili fra kr. 15.498

Rejs i sommerferien og oplev den hyggelige by og strand ved Sanur, kunstnerlandsbyen Ubud med de mange markeder og koral-øen Gili Trawangan hvor havskildpadderne og de fine sandstrande venter.
Inkl. fly, skatter/afgifter, alle transporter fra/til lufthavn og hoteller samt ophold med morgenmad.

★ Se www.toptours.dk for flere gode rejsetilbud til Bali og resten af Fjerne Østen, Indiske Ocean, Afrika, USA og Caribien. Krydstogter, badeferier, langtidsrejser og rundrejser med dansk rejseleder.

 Toptours

Tlf: 70 201 208
www.toptours.dk

Husk bjergtoppene

Monica Ritterband skriver i sin reportage fra blandt andet Franz Josef-gletsjeren i New Zealand (side 4-6): "Jeg måtte bare skrabe håndørerne sammen og tage med helikopteren op til gletsjerens puklede islandskab."

"Helikopter" - så ved jeg af erfaring, at håndører ikke rækker. Det er en afsindig dyr transportform, uanset hvor i verden man befinder sig, men jeg genkender også følelsen: "Det er godt nok dyrt, men jeg må bare prøve det."

Og oplevelsen på gletsjeren blev minderig, lyder det til, så pengene var givet godt ud.

Nu er der i sagens natur

forskel på, hvad en nyudklækket student på den klassiske dansesrejse og en velhavende 65-årig opfatter som dyrt, men uanset hvor på indkomstskalaen vi befinder os, er langt de fleste af os underlagt et rejsebudget. Ikke nødvendigvis et stramt afslagsen,

men vi er alle bevidst om, hvornår vi bliver ekstravagante.

Det er vigtigt nogle gange i løbet af ferien at forkæle sig selv. Så at sige at give feriegrafen nogle bjergtoppe i stedet for, at dagene flyder sammen til en grå masse. At slå ud med armene og give den gas, selv om den indre økonomiminister stritter imod.

Den følelse kender jeg også alt for godt selv, men ferien bliver bare bedre, hvis man tillader sig selv nogle ting, som man af sparehensyn afstår fra i dagligdagen: en helikoptertur over Iguazu-vandfaldene eller New York, en hvalsafari, en midtag på en trestjernet Michelin-restaurant (eller frokost, hvis det skal være lidt mere fornuftigt), en tur med hundeslæde på indlandsisen ...

Der er tusinder af muligheder for at brænde penge af på aktiviteter, man selvfølgelig kan leve uden, men hvis det lige præcis er en af dem, der gør ferieturen minderig, er det bare om at slå til, er min erfaring.

Ja, så må man downgrade på andre områder. Nogle dage med billigst mulig indkvartering, måltider til lavest mulig pris, gå i stedet for at tage taxi og så videre.

Helt basalt handler det om, at man ikke skal rejse ud, før man har råd til store armbevægelser nogle af dagene.

Hvor sjovt er det lige at få den gamle drøm om en tur til New Zealand opfyldt, hvis pengene kun lige rækker til flybillet, billigste hotelkategori og 187 kroner sharp om dagen til mad og drikke og så ikke meget andet?

Så hellere vente et år eller to, så der også bliver råd til at drikke nogle af landets fortrinlige pinot noir-vine, at tage på udflugt til Milford Sound, et minicruise fra Auckland og hvem ved - måske en helikoptertur til Franz Josef-gletsjeren.

Af **Søren Thorup**, thorup@jfmedier.dk

Kontakt

Magasinredaktør
Hanne D. Frette

Søren Thorup
Redaktør
thorup@jfmedier.dk
6545 5203

Peter Jensen
Journalist
pje@jfmedier.dk
6545 5113

Trine Grauholm
Journalist
tgr@jfmedier.dk
6545 5212

Laila Tøttrup
Journalist
lait@jfmedier.dk
6545 5206

Andreas L. Scharnberg
Journalist
ansl@jfmedier.dk
6545 5115

Flemming Larsen
Journalist
fla@jfmedier.dk
7641 4951

Jesper Stæhr Frantzen
Redigering
jfz@jfmedier.dk
6545 5122

Ida Simmelholt
Designchef
idsi@jfmedier.dk
6545 5261

Gert Ejton
Grafiker
ejton@jfmedier.dk
6545 5129

Mikkel Petersen
Grafiker
midp@jfmedier.dk
6545 5278

Salg og marketing:
Kommerciel chef Claus Johannesen

Jyske Vestkysten:
7912 4700
Mail: annoncer@jv.dk

Fynske Medier:
6345 2302 eller 6345 2306
Mail: annrejsjer@fyens.dk

Jyske Medier:
7585 7788
Mail: annoncer@vafo.dk (Vejle),
annoncer@hsfo.dk (Horsens)

Instagram: @MagasinetRejser

Skriv til redaktionen: rejser@jfmedier.dk

Forsidefoto: **Franz Josef Glacier Guides**

Flybilletter

Skal flyrejsen overstås hurtigst muligt, eller vil du gerne spare adskillige tusinde kroner på billetten mod at være længere tid undervejs?

Rejser tjekkede i torsdags flyrejser fra København, Billund og Hamburg til Auckland i New Zealand med afrejse 8. november 2016 og hjemrejse 28. november (tilfældigt valgte datoer). Søgning foretaget på Travelmarket.dk. **Søgemaskinen** viser både billigste mulighed og den bedste (rejsetid holdt op mod pris). Konklusionen er, at ved at ofre cirka 2000 kroner ekstra sparer man 13 timer og 30 minutter i samlet rejsetid frem og tilbage.

Afrejse fra København:

Billigst: 6382 kroner. Flyselskab: Cathay Pacific. Flyvetid ud: 31 timer og 50 minutter med to stop. Hjem: 33 timer og 20 minutter med to stop.

Afrejse fra Billund:

Billigst: 6610 kroner. Flyselskab: SAS/Air China. Flyvetid ud: 44 timer og 25 minutter med to stop. Hjem: 37 timer og 50 minutter med to stop.

Afrejse fra Hamburg:

Billigst: 8258 kroner. Flyselskab: Swiss/Cathay Pacific. Flyvetid ud: 29 timer med to stop. Hjem: 29 timer og 35 minutter.

Flyv op på isen

Heli-hike i en lille gruppe til toppen af Franz Josef-gletsjeren, i alt op til tre timer med op til to timer på isen: 435 NZ-dollar (cirka 1955 kroner) pr. person.

Se mere på:

www.franzjosefglacier.com.

Franz Josef. Tag med Monica Ritterband på gletsjervandring i New Zealand. En tur, som kun er mulig, hvis man er parat til at lade sig løfte derop i helikopter og iføre sig det tøj og udstyr, man bliver befalet af bruge

Dybest set er jeg i hverdagen en irriterende kontrolleret og planlæggende person, men når jeg rejser, søger jeg eventyret, det uvisse. Det uplanlagte. Det spontane. Jeg stiller mig til rådighed for overraskelserne. Og håber, at et og andet åbenbarer sig.

På rejsen til New Zealand vidste jeg, at jeg ville besøge både Nord- og Sydøen, men ellers ikke meget andet. Så efter nogle dage i byen Queenstown, som ligger for enden af Wakatipuøen og med de sort-hvide bjerge som dekorativ kulisser, ville jeg videre nordpå og med toget, som krydser New Zealand - fra Greymouth til Christchurch.

I lejet bil valgte jeg at køre langs vestkysten fra Queenstown til Greymouth. Det gjorde jeg til en todages køretur med overnatning i den lille bjergby Franz Josef.

Turen langs vestkysten er New Zealands pendant til den berømte amerikanske hovedvej 101, der løber langs den amerikanske vestkyst, og som er betragtet som en af verdens

smukkeste strækninger. New Zealands vestkyst kan i den grad konkurrere.

Langs bjergsider, forbi og over rivende floder, igennem tempereret regnskov og små byer med westernpræg. Sine steder støder strækningen ud til havet, til det Tasmanske Hav, og her forener himmel og hav sig dramatisk. Bølgerne slår op, og det river om ørerne, når man står ud af bilen for at strække benene.

Og måske får man øje på de mange rundslebne og kridhvide sten, som ligger på en enkelt kort strækning, hvor forbirejsende skriver ønsker på stenene og lægger dem i bunke. Her ligger tusindvis af hvide sten med tuschønsker på kinesisk, hebræisk, arabisk, engelsk, tysk, fransk, italiensk og videre ud i sprogene. Og nu også på dansk.

Når regnskoven åbner sluserne

Et af de smukkeste steder på turen er Wana-ka-søen. Den så jeg desværre ikke noget af,

fordi det ikke bare regnede og var gråt og tåget - nej, regnen væltede ned, som om himlen havde besluttet sig for at hælde kæmpe kar med vand i hovedet på mig.

Viskerne på bilen kunne ikke følge med. Regnskoven blev i den grad bekræftet i sin tilstedeværelse. Og selvom jeg ærgrede mig over, at jeg passerede en af de smukkeste søer i New Zealand og ikke kunne se så meget som et frimærke af den, så oplevede jeg, hvordan titusindvis af vilde vandfald fossede ned ad bjergsiderne, spontane vandfald i alle størrelser.

Landskabet ændrede på et øjeblik karakter. Fra at være romantisk og kagecreme for øjnene til mægtigt og truende, men også designmæssigt stilrent i sine mange nuancer af gråt. Bjergene tronedes som magtfulde dommedagsskikkelser, der så strengt ned på mig. Jeg skottede lidt forskrækket, men begejstret igen.

I New Zealand regner det vildt meget. For

Fossende regnskove og isblå gletsjerhuler

Hvide sten med tekster på alverdens sprog. Foto: Monica Ritterband

◀ Det var fascinerende at se den blå is. Isen er selvfølgelig ikke blå, men den reflekterer blot lyset, så den ser blå ud. Foto: Peter Jessen Hansen

⬆ Når tågen lægger sig som et tykt dække omkring Franz Josefs top, aflyses alle helikopterløft af sikkerhedsmæssige hensyn. Og det sker tit. Både turen før og efter vores var af den grund aflyst. Foto: Wikimedia Commons

eksempel regner det 200 dage om året i den underskønne fjord, Milford Sound, som ligger på Sydøen. Så man skal enten have en vis overbærenhed, hvis man tager på udflugter til sådanne steder og bliver mødt med et uigen-nemsigtigt regnfald, eller man skal afsætte så tilpas megen tid i landet, at man kan afpasse sine oplevelser efter vejrets luner. I hvert fald regner det godt og grundigt i det newzealand-ske forår, men jeg oplevede det alligevel som en skøn årstid at rejse på. Der var ganske få turister, man skulle ikke stå i kø nogen steder eller mases sammen på de forskellige ud-flugtsmål.

Efter en dags kørsel ankommer jeg til Franz Josef. Hele den lille bys identitet er skabt af den 12 kilometer lange gletsjer, som den tyske geolog Julius von Haast i 1865 opkaldte efter den østrigske kejser, Franz Joseph 1.

Med sine vildtvoksende isformationer og turkisblå ishuler og farlige nedfaldsskakter lokker den folk op til sin top. Også mig. Jeg

måtte bare skrabe håndørerne sammen og tage med helikopteren op til gletsjerens puk-lede islandskab.

Udstyret med særligt gletsjeroutfit - fra hue til sokker til de særlige bjergstøvler og stål-pigge, jakke og bukser, mavetaske, solcreme, solbriller, handsker, vand og Yankeebar - var jeg klar til at tage Franz Josef i besiddelse.

Jeg ville egentlig initialt bare have beholdt mine cowboybukser og dynejakke på. Det kunne under ingen omstændigheder lade sig gøre. Man skal bære det påbudte antræk. Men generøst nok må man efter turen beholde den røde reglementerede tophue som evigt minde. Den er jeg nu glad for.

Lammebov og pigsko

Og derudover skal man også skrive under på, at man ikke fejler noget samt opliste, hvilken medicin man eventuelt indtager. Og så skal man vejes på en stor kvægvægt, inden man må entrere helikopteren.

Der laves nøjagtige beregninger af vægtfordelingen i maskinen. Jeg hader som udgangspunkt at veje mig, jeg vejer mig måske to gange om året, jeg gider ganske enkelt ikke have dårlig samvittighed, hvis jeg har spist eller drukket for meget og skal konstatere skaderne dagen derpå. Men der var ingen vej udenom.

Jeps, jeg havde lagt mig ud. Jeg har ikke kunnet sige nej til den newzealandske lam-meskank, som er så mør, at kødet falder fra benet. Eller de saftige oksebøffer og ikke at forglemme de vanvittige velsmagende, både sprøde og bløde, syrlige og søde tærte-des-serter med crumble på, rigtig gammeldags bagværk, som jeg forestiller mig at bedstemor And fra Andeby kunne fremtrylle. Dertil en masse god lokal vin.

Det koster mindst et hul i livremmen. Jeg forsøgte mig også med deres dyrekød. Det er ligeledes delikat og severes i skæbnsvangre store portioner, så store (500-600 gram), at jeg

ikke kunne tåle at se vildt på min tallerken resten af rejsen. Generelt er det en del billigere at gå på restaurant i New Zealand end i Danmark. Nok cirka halv pris.

Tilbage til den store kvægvægt, som var placeret midt i ankomsthallen på helikopterstationen. Jeg trækker uvilkårligt maven ind, da jeg træder op på vejmaskinen. Jeg vil så gerne veje allermindst af os fem, som skal løftes op på Franz Josef. Fordi, jeg ved nemlig, at den letteste bliver anvist sædet ved siden af piloten og får dermed det store, fede, vilde, vide udsyn uforstyrret. Og derfor er jeg først lettet over, at ingen i gruppen har et barn med. Men der er uheldigvis en nips af en yngre engelsk kvinde i selskabet, og hun får den ønskede plads.

Men så siger piloten, at der kan sidde to ved siden af ham. Og der bliver så peget på mig. Et lille hop af lykke mere end strejfer mig.

At flade ud i det 40 grader varme vand i en såkaldt hotpool omkranset af regnskovens planter er en særlig nydelse efter to timers gletsjervandring. Foto: Franz Josef Glacier Guides

Fortsat fra foregående side »

Og den eleverede stemning er jeg i fra start til slut.

Vi bliver fløjet gennem kløfter og over bjergkamme helt op til toppen af Franz Josef. Fra helikopterens gulvindue kan jeg se, at der er ryddet et lille område - kun lidt større end selve helikopterens omkreds - og dér skal vi lande. Midt i et for mig at se ufarbart islandskab med klipper af is alle vegne. Der er ingen stier.

Vi bliver instrueret i at spænde stålpiiggene på vores bjergstøvler, ellers kan man ikke gå så meget som et skridt. Og vi får at vide, hvordan vi skal skræve, når vi går, så vi ikke jækker piiggene ind i egen sko eller ankel. Og så skal vi sætte benene tungt i isen, så piiggene kan skære sig ind i de hårde, glatte, hvide flader.

Forrest går vores unge bjergsherpa med isøkse og hakker adgang dér, hvor det ikke er muligt for os at trænge igennem. Fra den høje stemning ved landingen er der nu en sær koncentreret stilhed blandt alle os bjergbestigere, ja, sådan føler man sig, især lige når man får spændt piiggene på.

I den stejle blå hule

Vi går alle sammen både langsomt og vældigt bredt og skrævende. Omend vi med vores vandrestil ville kvalificere os til et medlemskab af klubben med de gakkede gangarter, jeg ikke mindst, så er der ingen der griner ad hinanden. Jeg træder meget forsigtigt, men bliver omgående korrigeret - man må bare ikke gå så tøvende. Det er svært. Og min første fornemmelse af at være hardcore udviskes en anelse.

Vi forcerer den ene ispukel efter den anden. Men efter den første time sættes hastigheden op. Vi er alle ved at være mere fortrolige med terrænet og pigskoene. Vi begynder at grine og fotografere hinanden. Og nyder gletsjeren, som viser os et landskab af overdådige abstrakte isskulpturer. Nogle nærmest menneskelignende. Jeg skvatter en enkel

gang, men slår mig ikke synderligt. Jeg er opslugt af det hvide syn.

Så stopper vores bjergguide pludselig op og viser os en smal ishule. Indgangen er måske et hul med en diameter på omkring 50-60 centimeter. Om der er nogen, der tør bevæge sig ind i den? Der hænger et rødt reb, som man skal holde sig oppe med inde i den smalle og stejle istunnel. Der er så isglat og stejlt, at man kun kan hugge et par millimeter af piiggene i og kun med respektiv inderside og yderside af pigskoene - alt imens man langsomt firer sig frem.

Jeg er måske blevet påvirket af den lette bjergluft, så da ingen melder sig, gør jeg. Derefter gør alle de andre også. Måske har

de tænkt, at når klumpedumpen kan, kan vi også ...

Fra is til hede bade

Og ind kommer jeg. Jeg beslutter mig for ikke at tænke på isskred, eller hvor hurtigt gletsjeren rent faktisk bevæger sig. Jeg skal bare igennem og opleve, hvordan det er at være alene i en isblå tunnel. Udgangshullet er endnu mindre end indgangshullet. Det føles meget, meget snævert, omend der er højere midt i hulen, men fodfæste er svært. Jeg vil ud, ud, ud med hovedet. Men vores turfører råber:

- Nej, nej, det må du ikke ... benene først.

Og så må jeg krølle mig sammen og vende mig en halv rulning med pigsko og maveta-

Vores bjergsherpa måtte hugge sig frem med en isøkse for at gøre det uvejsomme, men skulpturelle, terræn tilgængeligt for os. Det var næsten som at deltage i en ekspedition i uopdaget land. Foto: Franz Josef Glacier Guides

ske - jeg går ikke i panik. Men jeg må erkende, at jeg var ikke mange minutter fra følelsen. Ud kom jeg. Jeg har stadig ikke fundet ud af, hvorfor det var forkert med hovedet først, sådan bliver man da født.

Den hvide vandring fortsætter, og vi ser blå nedstyrtningshuller, som det er hensigtsmæssigt at gå uden om. Alt er hvidt og blå, koldt og klart. Pludselig ser jeg en lille klat orange på isen. Jeg bukker mig ned. En sommerfugl.

Skyerne begynder at trække sammen, vinden tager til. Vores bjergfører tager forbindelse med helikopterlandingspladsen og beder om, at vi bliver afhentet med det samme. Næste tur den dag aflyses.

Jeg flyver videre - selv efter vi er sat af.

Med i købet af vandreturen på Franz Josef er adgangen til tre hotpools med henholdsvis 36, 38 og 40 grader varmt vand. Bassinerne er placeret udenfor med hvide sejl henover og med regnskovens frodige planter omkransende os badende.

Jeg opfatter ikke, at man selvfølgelig begynder i bassinet med de 36 grader og derefter går til det med 38 grader for at slutte af med de 40. Jeg er overvældet og lidt ukoncentreret opslugt af min gletsjervandring og plumper lige i - i bassinet med de 40 grader. Det føles, som om min hud kan pilles af - som skallen på et hårdkogt æg. Jeg hyler op og ødelægger den lidt dæmpede zen-agtige stemning blandt de badende. Jeg undskylder hele vejen rundt, og der smiles, og lidt efter lidt værner jeg mig til det hede vand og lægger mit hoved mod kanten og lukker øjnene - jeg føler mig tæt på genfødt.

Af **Monica Ritterband**, rejser@jfmедier.dk